

Facultade de Ciencias Empresariais e Turismo

Presentación

A Facultade de Ciencias Empresariais de Ourense está localizada no Edificio Xurídico Empresarial do Campus Universitario en pleno centro da cidade.

A oferta educativa para o próximo curso 2017-2018 no Centro é:

Títulos de Grao:

- **GRADO EN ADMINISTRACIÓN E DIRECCIÓN DE EMPRESAS**
- **GRADO EN TURISMO**
- **PROGRAMA CONXUNTO DE ESTUDOS ADMINISTRACIÓN E DIRECCIÓN DE EMPRESAS + ENXEÑARÍA INFORMÁTICA**
- **PROGRAMA CONXUNTO DE ESTUDOS ADMINISTRACIÓN E DIRECCIÓN DE EMPRESAS + DEREITO**
- **PROGRAMA CONXUNTO TURISMO + XEOGRAFÍA E HISTORIA**
- **DOBRE GRAO INTERNACIONAL EN ADE (ESPAÑA) & BUSINESS ADMINISTRATION (ALEMAÑA)**

Desde o curso 2015-2016, grazas a un acordo de cooperación Inter-Institucional con Hochschule Bremerhaven, a Facultade de Ciencias Empresariais e Turismo oferta o **Programa de Dobre Grao Internacional** en Administración e Dirección de Empresas (Business Administration & Management) da **Universidade de Vigo** e Bachelor of Arts in Business Administration en **Hochschule-Bremerhaven**. Ademais, por terceiro ano consecutivo ofértase o programa **ADE INTERNACIONAL** con mais de 60 créditos impartidos en inglés. No curso 2016-2017 iníciase a oferta do programa **TURISMO INTERNACIONAL** con mais de 39 créditos impartidos en inglés.

Con estes acordos e programas a Facultade de Ciencias Empresariais e Turismo aposta pola internacionalización dos estudos e a participación dos estudantes en programas de mobilidade e intercambio, abrindo un abanico a novos horizontes e opcións de futuro.

En canto á oferta de POSGRAOS da Facultade de Ciencias Empresariais e Turismo:

- **MESTRADO OFICIAL EN DIRECCIÓN E PLANIFICACIÓN DO TURISMO**
- **MESTRADO OFICIAL EN XESTION EMPRESARIAL DO DEPORTE**

Para obter máis información visita a nosa páxina web <http://www.fcetou.uvigo.es/>

¡Ven a visitarnos!

Organigrama

EQUIPA DECANAL

Decana

Elena Rivo López
Teléfono: 988368800
e-mail: decano.eto@uvigo.es

Vicedecana de Ordenación Académica

Mónica Villanueva Villar
Teléfono: 988368714
e-mail: monicavv@uvigo.es

Vicedecano de Estudos de Grao e Xestión Informática

Javier Sánchez Sellero
Teléfono: 988368742
e-mail: javiss@uvigo.es

Vicedecano de Calidade

Miguel Rodríguez Méndez
Teléfono: 988 368 760
e-mail: miguel.r@uvigo.es

Vicedecana de Relacións Internacionais

Elena De Prada Creo
Teléfono: 988368726
e-mail: edeprada@uvigo.es

Secretaría

María Beatriz González Sánchez
Teléfono: 988368712
e-mail: bgonzale@uvigo.es

Localización

Edificio Xurídico-Empresarial
Campus Universitario As Lagoas
32004 Ourense

Conserxería: + 34 988 368 700

Secretaría de alumnado: +34 988 368 803; administracion.eto@uvigo.es

Secretaría de Decanato: +34 988 368 800; secretario.eto@uvigo.es

Relacións Internacionais: edeprada@uvigo.es

Información xeral: info.eto@uvigo.es

Fax: + 34 988 368 923

Páxina web: www.fcetou.uvigo.es

Grao en Administración e Dirección de Empresas

Materias

Curso 2

Código	Nome	Cuadrimestre	Cr.totais
004G020V01301	Empresa: Contabilidade financeira I	1c	6
004G020V01302	Dirección de operacións	1c	9
004G020V01303	Dirección de recursos humanos	1c	9
004G020V01304	Econometría	1c	6
004G020V01401	Contabilidade financeira II	2c	6
004G020V01402	Decisións de investimento	2c	6
004G020V01403	Dirección comercial I	2c	6
004G020V01404	Macroeconomía	2c	6
004G020V01405	Políticas económicas	2c	6

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Empresa: Contabilidade financeira I				
Materia	Empresa: Contabilidade financeira I			
Código	O04G020V01301			
Titulación	Grao en Administración e Dirección de Empresas			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	2	1c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Economía financeira e contabilidade			
Coordinador/a	Gallego Rodríguez, María Elena			
Profesorado	Gallego Rodríguez, María Elena Rivero Fernández, M ^a Dolores			
Correo-e	egallego@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Introducir o alumno no coñecemento xeneral da contabilidade, para que comprenda e aprenda os conceptos básicos da contabilidade.			

Competencias	
Código	
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
B10	Emitir informes de asesoramento sobre situacións concretas de empresas e mercados
C8	Aplicar os coñecementos adquiridos a futuras situacións profesionais e desenvolver competencias relacionadas coa elaboración e defensa de argumentos e resolución de problemas dentro da súa área de estudo
C10	Valorar, a partir dos rexistros relevantes de información, a situación e previsible evolución dunha empresa
D3	Responsabilidade e capacidade para asumir compromisos
D4	Compromiso ético no traballo
D5	Motivación pola calidade e mellora continua

Resultados de aprendizaxe	
Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Saber aplicar os principios da mercadotecnia a calquera empresa e sector	
Coñecer as bases conceptuais da contabilidade como ciencia social, o seu carácter de sistema de información de características especiais; así como o concepto de utilidade da información económica financeira na armazón económica.	A2 B10 C8 D3 A3 C10 D4 A4 D5
Coñecer o funcionamento básico dun sistema contable como instrumento informativo ao servizo do proceso de toma de decisións	A2 B10 C8 D3 A3 C10 D5 A4
Coñecer a regulación positiva da contabilidade, os seus obxectivos e carácter relativo, así como o funcionamento do sistema contable empresarial no contexto da regulación positiva española	A2 B10 C8 D4 A3 C10 A4

Contidos	
Tema	
(*)1. La información económica y la toma de decisiones	(*)1.1. La información económico-empresarial 1.2. La utilidad de la información económica. 1.3. Los usuarios de la información económica. 1.4. La información contable: características y requisitos
(*)2. Concepto y División de la Contabilidad	(*)2.1. Introducción al concepto de contabilidad 2.2. División de la contabilidad.
(*)3. El Patrimonio de la Empresa: elementos y relaciones	(*)3.1. El patrimonio de la empresa y sus componentes. 3.2. Analisis del Activo. 3.3. Analisis del Pasivo. 3.4. El fondo de maniobra. 3.5. El periodo medio de maduración de la empresa.

(*)4. Método contable y su instrumentalización	(*)4.1. El método contable y sus objetivos. 4.2. Los hechos contables: Su clasificación y formulación. 4.3. Los hechos contables y el concepto de resultado. 4.4. La cuenta como instrumento contable. 4.5. Tipos de cuenta y su funcionamiento. 4.6. El método de partida doble. 4.7. El registro de las operaciones contables. 4.8. Cuentas administrativas y cuentas especulativas.
(*)5. El ciclo contable	(*)5.1. El ciclo contable: concepto y fases. 5.2. La fase inicial: inventario y apertura. 5.3. El desarrollo del ejercicio: fase de gestión. 5.4. Las operaciones de conclusión del ejercicio: la fase de cierre. 5.5. La elaboración de las cuentas anuales.
(*)6. La normalización contable: la regulación legal de la contabilidad en España	(*)6.1. La normalización contable: concepto, utilidad y tipos. 6.2. La regulación legal de la contabilidad en España: el Plan General de Contabilidad. 6.3. La estructura del Plan General de Contabilidad. 6.4. Los principios contables y las cuentas anuales.
(*)7. El proceso de valoración contable	(*)7.1. La valoración contable: concepto. 7.2. Valoración analítica y valoración sintética. 7.3. Los criterios de valoración en el Plan General de Contabilidad español.
(*)8. Análisis y contabilización de las existencias	(*)8.1. Concepto y clases de existencias. 8.2. La valoración de las existencias. 8.3. La contabilización de las existencias. 8.4. Depreciación de las existencias. 8.5. La problemática contable de envases y embalajes. 8.6. La problemática contable del IVA.
(*)9. Disponibilidades líquidas y derechos de cobro	(*)9.1. El efectivo y otros activos líquidos equivalentes. 9.2. Los derechos corrientes de cobro. 9.3. La depreciación de los derechos corrientes de cobro.
(*)10. El pasivo corriente	(*)10.1. El pasivo: concepto y clases. 10.2. Los pasivos por operaciones de tráfico. 10.3 Las deudas con entidades de crédito y otros pasivos de naturaleza financiera. 10.4. Otras cuentas pasivas.
(*)11. Los inmovilizados material e intangible	(*)11.1. Concepto y clases. 11.2. El inmovilizado material. 11.3. Los inmovilizados materiales en curso. 11.4. Las inversiones inmobiliarias. 11.5. El inmovilizado intangible. 11.6. Las correcciones valorativas.
(*)12. Las inversiones financieras	(*)12.1. Concepto y clases. 12.2. La valoración de las inversiones financieras. 12.3 Los derechos preferentes de suscripción y su problemática contable. 12.4. La problemática contable de las acciones y participaciones de capital. 12.5. La problemática contable de los valores de renta fija y créditos asimilados.
(*)13. El cálculo del resultado	(*)13.1. El concepto de resultado. 13.2. Los gastos. 13.3. Los ingresos. 13.4. Las operaciones de fin de ejercicio.
(*)14. Las cuentas anuales	(*)14.1. El papel de las cuentas anuales en el sistema contable. 14.2. Las cuentas anuales en el Plan General de Contabilidad español. 14.3. La elaboración de las cuentas anuales.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	30	40	70
Resolución de problemas	15	30	45
Traballos de aula	5	5	10
Probas de resposta curta	3	22	25

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxeto de estudo, bases teóricas e/o directrices de un traballo, exercicio ou proxecto a desenrollar por o estudante.
Resolución de problemas	Actividade na que se formulan problemas e/o exercicios relacionados co a asignatura. Deben desenrollarse as solucións adecuadas e correctas mediante a exercitación de rutinas, a aplicación de fórmulas o algoritmos, a aplicación de procedementos de transformación da información dispoñible e a interpretación dos resultados. Acostumase utilizar como complemento da lección maxistral.
Traballos de aula	O estudante desenvolve exercicios ou proxectos na aula baixo as directrices e supervisión do profesor. Pode estar vinculado o seu desenvolvementos con actividades autónomas do estudante.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
--------------	------------

Traballos de aula Os estudantes poden expor as dúbidas que lle xurdan o ir resolvendo as cuestións plantexadas e que son resoltas de forma personalizada

Avaliación						
	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Resolución de problemas	Proba escrita individual consistente na resolución dun exercicio	30	A2 A3 A4	B10	C8 C10	D3 D5
Traballos de aula	Realización de traballos en grupo na aula que recollerá a contabilidade dunha empresa simulada e o proceso de aprendizaxe do alumno	10	A2 A3 A4	B10	C10	D4 D5
Probas de resposta curta	Prueba consistente en una serie de cuestións teórico/prácticas concretas que cubren a totalidade do campo de coñecementos recogidos en la materia.	60	A2 A3 A4	B10	C10	D3 D4 D5

Outros comentarios sobre a Avaliación

A avaliación continua consta de dúas probas escritas que se farán o longo do cuatrimestre. Para superar estas probas é necesario alcanzar en cada unha delas unha puntuación de 5 sobre 10. Estas probas supoñen o 90% da nota. Ademais valorarase cun 10% sobre a nota final o coñecemento adquirido na realización de traballos na aula.

Considérase que un alumno está en avaliación continua si se presenta a algunha das probas parciais e asiste a 4 das 5 sesións de GP programadas.

Se un estudante suspende algunha das dúas probas parciais plantexadas, poderase presentar a convocatoria oficial de xaneiro ca proba suspensa, e se se presenta a de xullo se lle examinará da totalidade da materia.

Aqueles estudantes que optaran por a avaliación continua, en xaneiro serán avaliados por as notas obtidas nos exámenes e traballos realizados. Se non seguiu a avaliación continua será calificado ca nota que sacara no examen.

Esta guía e orientativa e esta suxeta a modificacións se o longo do curso se estiman necesarias.

As datas e horarios das probas de avaliación das diferentes convocatorias son as especificadas no calendario de probas de avaliación aprobado pola Xunta de Centro para o curso 2017-2018.

No caso de conflito ou disparidad entre as datas dos exames prevalecerán as sinaladas na páxina web da FCETOU.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

Jose Luis Wanden-Berghe Lozano (coord.), **Contabilidad Financiera. El Nuevo Plan General de Contabilidad y de PYMES**, 2016,

Plan General de Contabilidad, **R.D. 1514/2007, de 16 de noviembre (B.O.E. 20/11/07)**.,

Vicente Montesinos Julve, **Fundamentos de Contabilidad Financiera**, 2010,

Antonio Socías Salvá, **Contabilidad Financiera. Supuestos**, 2011,

José Domínguez Casado y otros, **Introducción a la Contabilidad Financiera I**, 2011,

Esther Albelda Pérez, **Introducción a la Contabilidad Financiera**, 2014,

Jose Luis Wanden-Berghe Lozano (coord.), **Contabilidad Financiera II**, 2012,

Fernández Cuesta C; Gutierrez López E, **Introducción a la Contabilidad Financiera**, 2014,

Del Campo Moreno, P, **Contabilidad Financiera**, 2012,

Del Campo Moreno, P; Parte Esteban, L., **Prácticas de Contabilidad Financiera**, 2012,

Muñoz Merchante, Angel, **Introducción a la Contabilidad**, 2015,

Arquero Montaño, J.L. et al, **Introducción a la Contabilidad Financiera**, 2015,

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Contabilidade financeira II/O04G020V01401

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Empresa: Matemática das operacións financeiras/O04G020V01202

Outros comentarios

Esta guía docente anticipa as liñas de actuación que se deben levar a cabo co alumno na materia e concíbese flexible, en consecuencia, pode requirir axustes ao longo do curso académico promovidos pola dinámica da clase e do grupo de destinatarios ou pola relevancia das situacións que puidesen xurdir. Así mesmo, achégase ao alumnado a información e pautas concretas que sexan necesarias en cada momento del proceso formativo.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Dirección de operacións				
Materia	Dirección de operacións			
Código	004G020V01302			
Titulación	Grao en Administración e Dirección de Empresas			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	9	OB	2	1c
Lingua de impartición	Castelán Galego Inglés			
Departamento	Organización de empresas e márketing			
Coordinador/a	Rodríguez López, Nuria			
Profesorado	González Cortes, Rafael Rodríguez López, Nuria			
Correo-e	nrl@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Esta materia desenvolve os contidos, métodos e ferramentas asociados á estratexia de operacións. Nela afóndase en aspectos relacionados coa selección e deseño do produto, modo e lugar de elaboración, recursos necesitados e a súa organización, e calquera outro aspecto necesario para que a empresa poida realizar o proceso produtivo para o que foi creada.			

Competencias	
Código	
B1	Capacidade de análise e síntese
B2	Pensamento crítico e autocrítico
B10	Emitir informes de asesoramento sobre situacións concretas de empresas e mercados
B11	Redactar proxectos de xestión global ou de áreas funcionais da empresa
B13	Capacidade de aprendizaxe e traballo autónomo
B14	Capacidade de aplicar os coñecementos teóricos e prácticos adquiridos nun contexto académico especializado
C6	Posuír e comprender coñecementos sobre os distintos procesos, procedementos e prácticas de xestión empresarial
C12	Solucionar de maneira eficaz problemas e tomar decisións utilizando métodos cuantitativos e cualitativos apropiados, incluíndo entre eles a identificación, formulación e solución dos problemas empresariais
D5	Motivación pola calidade e mellora continua

Resultados de aprendizaxe			
Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
Mostrar o coñecemento de procedementos e técnicas propias da dirección de operacións.	B1 B10 B11	C6	
Aplicar ferramentas de procura, filtrado e interpretación da información relevante na área de produción.	B1 B2 B10 B11 B13 B14	C6	
Fixar obxectivos, elaborar estratexias e planos de acción propios das actividades de produción e coherentes co seu contorno.	B1 B2 B10 B11 B13 B14	C6	D5
Manexar os coñecementos, procesos e técnicas propias da dirección e xestión das actividades de produción nas distintas empresas, asumindo os efectos da súa práctica e as consecuencias da súa acción en calquera contexto de intervención reflexionando sobre o seus propios posicionamentos.	B1 B2 B10 B11 B13 B14	C6 C12	D5

Tomar decisións na procura de solucións a problemas relativos á situación da área de produción da empresa así como a emisión dos informes correspondentes.	B1 B2 B10 B11 B13 B14	C6 C12	D5
--	--------------------------------------	-----------	----

Contidos

Tema	
MÓDULO 1: A EMPRESA E O SISTEMA DE OPERACIÓNS	TEMA 1. O Sistema de Operacións, a Estratexia de Operacións e os seus resultados
MÓDULO 2: DISEÑO DO SISTEMA DE OPERACIÓNS	TEMA 2. Selección e Deseño do Produto e do Proceso Productivo TEMA 3. Decisións Estratéxicas de Capacidade TEMA 4. Decisións de Localización TEMA 5. Distribución en Pranta
MÓDULO 3: XESTIÓN DA CADEA DE SUBMINISTROS	TEMA 6. Xestión da Cadea de Subministros TEMA 7. Xestión dos Stocks
MÓDULO 4: XESTIÓN DAS ACTIVIDADES DE PRODUCCIÓN	TEMA 8. Planificación e Control de Proxectos TEMA 9. Planificación, Programación e Control da Producción TEMA 10. Lean Manufacturing

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	37.5	40	77.5
Estudo de casos/análises de situacións	30	75	105
Titoría en grupo	7.5	0	7.5
Outras	3	32	35

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.
Estudo de casos/análises de situacións	Análise dun feito, problema ou suceso real coa finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvelo, reflexionar, completar coñecementos, diagnosticalo e adestrarse en procedementos alternativos de solución. O estudante, de maneira individual ou en grupo, realizará tarefas de procura e recollida de información, lectura e manexo de bibliografía, redacción, aplicación de métodos e ferramentas de solución de problemas,... relacionados coa estratexia de operacións.
Titoría en grupo	Reunións que o alumno mantén co profesorado da materia para asesoramento, desenvolvemento e supervisión de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Estudo de casos/análises de situacións	Tempo reservado para orientar, supervisar, atender e resolver dúbidas do alumno no seu proceso de adquisición das competencias, en xeral, e na realización de actividades propostas, en particular.
Titoría en grupo	Tempo reservado para orientar, supervisar, atender e resolver dúbidas do alumno no seu proceso de adquisición das competencias, en xeral, e na realización de actividades propostas, en particular.

Avaliación

Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe

Estudo de casos/análises de situacións	<p>Probas nas que o alumno debe solucionar unha serie de casos, problemas e exercicios nun tempo e condicións establecidos polo profesor. Desta maneira, o alumno debe aplicar os coñecementos que adquiriu.</p> <p>A demostración das competencias adquiridas en cada actividade levarase a cabo presencialmente durante o período lectivo.</p> <p>Correspóndense coas horas prácticas da materia recollidas nos grupos medianos.</p>	40	B1 B2 B10 B11 B13 B14	C6 C12	D5
Titoría en grupo	<p>Entrevistas que o alumno mantén co profesorado da materia para asesoramento/desenvolvemento de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe.</p> <p>Correspóndense coas horas prácticas da materia recollidas nos grupos pequenos.</p>	10	B1 B2 B10 B11 B13 B14	C6 C12	D5
Outras	<p>Probas para avaliación das competencias adquiridas que inclúen preguntas sobre un aspecto concreto. Os alumnos deben responder de maneira razoada en base aos coñecementos que teñen sobre a materia.</p>	50	B1 B2 B10 B11 B13 B14	C6 C12	D5

Outros comentarios sobre a Avaliación

O conxunto de probas especificado arriba constitúe o sistema de avaliación continua. Para superar a avaliación continua será obrigatorio a realización dos traballos e de todas as probas citadas anteriormente. Para que as probas de avaliación, sexan tidas en conta na nota final da materia, o alumno debe obter en cada proba ou conxunto de probas como mínimo o 50% do valor asignado a ditas probas.

Para superar a materia é necesario superar o exame final e acadar un mínimo de 5 puntos sobre 10 na materia.

O resultado da avaliación exprésarase unha escala de 0 a 10 puntos. No caso de superar o exame, a nota final da materia resultará da suma da nota acadada no exame e das notas dos traballos realizados nas prácticas e as actividades presenciais.

No caso de non superar o exame, a nota final da materia será a resultante de exprésar a nota do exame final nunha escala de 10 puntos.

Para aqueles alumnos que non sigan a avaliación continua o sistema de avaliación será unha proba global de toda a materia que valerá o 100% da nota.

Condutas inadecuadas, contrarias e prexudiciais á convivencia e á súa corrección, poderán ser sancionadas coa perda do dereito á avaliación continua por parte do estudante responsable.

Calquera evidencia de traballos e probas plaxiados ou copiados suporá unha cualificación de suspenso en todas as convocatorias do curso académico.

IMPORTANTE: As datas e horarios das probas de avaliación das diferentes convocatorias son as especificadas no calendario de probas de avaliación aprobado pola Xunta de Centro da Facultade de CC. Empresariais e Turismo para o presente curso académico. Non obstante, o calendario pode ser modificado ó longo do curso por algún imprevisto. Consulten a páxina web da Facultade por se hai cambios no mesmo. No caso de conflito ou disparidade entre as datas dos exames, prevalecerán as sinaladas na páxina web da Facultade (<http://fcetou.uvigo.es/index.php/gl/exames>).

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Domínguez Machuca, J.A. y otros, **Dirección de operaciones. Aspectos tácticos y operativos en la producción y los servicios.**, 1ª, McGraw-Hill, 1995

Domínguez Machuca, J.A. y otros, **Dirección de operaciones. Aspectos estratégicos en la producción y los servicios.**, 1ª, McGraw-Hill, 1995

Heizer, J.; Render, B., **Dirección de la Producción y de Operaciones. Decisiones Tácticas.**, 11ª, Pearson Educación, 2015

Heizer, J.; Render, B., **Dirección de la Producción y de Operaciones. Decisiones Estratégicas.**, 11ª, Pearson Educación, 2015

Heizer, J.; Render, B., **Operations Management. Sustainability and Supply Chain Management. Global Edition.**, 11th, Pearson Education, 2014

Heizer, J.; Render, B., **Principles of Operations Management.**, 9th, Pearson Education, 2014

Krajewski, L.J.; Ritzman, L.P.; Malhotra, M.A., **Administración de Operaciones. Procesos y Cadena de Suministros.**, 10ª, Addison Wesley, 2013

Miranda, F.J. y otros, **Manual de Dirección de Operaciones.**, 1ª, Thomson, 2005

Bibliografía Complementaria

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Empresa: Fundamentos de administración/O04G020V01102

Empresa: Xestión de empresas/O04G020V01203

Outros comentarios

Esta Guía docente anticipa as líneas de actuación que se deben levar a cabo co alumno na materia e se concibe de forma flexible. En consecuencia, podéñse requerir reaxustes ó longo do curso académico promovidos pola dinámica da clase e/ou do grupo de destinatarios real ou pola relevancia das situacións que puidesen xurdir. Aportarásese ó alumnado a información e as pautas concretas que sexan necesarias en cada momento do proceso formativo.

Esta materia no PCEO Grao en Administración e Dirección de Empresas-Grao en Dereito impártese no 1º cuatrimestre do 2º curso e no PCEO Grao en Administración e Dirección de Empresas-Grao en Informática no 1º cuatrimestre do 4º curso.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Dirección de recursos humanos**

Materia	Dirección de recursos humanos			
Código	004G020V01303			
Titulación	Grao en Administración e Dirección de Empresas			
Descritores	Creditos ECTS 9	Sinale OB	Curso 2	Cuadrimestre 1c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Organización de empresas e márketing			
Coordinador/a	Diéguez Castrillón, María Isabel			
Profesorado	Diéguez Castrillón, María Isabel Gueimonde Canto, Ana Isabel			
Correo-e	idieguez@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	O obxectivo da asignatura é adquirir competencias que permitan tomar decisións sobre os recursos humanos das organizacións, tanto no ámbito do acceso, da planificación, mantemento, desenvolvemento e control..			

Competencias

Código			
B1	Capacidade de análise e síntese		
B3	Habilidades relacionadas co uso de aplicacións informáticas utilizadas na xestión empresarial		
B5	Habilidades de comunicación oral e escrita		
B8	Comunicarse con fluidez no seu entorno, incluíndo competencias interpersoais de escoita activa, negociación, persuasión e presentación		
B9	Capacidade de actuación eficaz dentro dun equipo de traballo		
B10	Emitir informes de asesoramento sobre situacións concretas de empresas e mercados		
B13	Capacidade de aprendizaxe e traballo autónomo		
C3	Posuír e comprender coñecementos sobre os aspectos internos, funcións e procesos das organizacións incluíndo a súa natureza, estrutura, goberno, operativa e dirección.		
C5	Posuír e comprender coñecementos sobre a relación entre a empresa e o seu entorno avaliando a súa repercusión na estratexia, comportamento, xestión e sustentabilidade empresarial		
C6	Posuír e comprender coñecementos sobre os distintos procesos, procedementos e prácticas de xestión empresarial		
C7	Posuír e comprender coñecementos sobre as principais técnicas instrumentais aplicadas ao ámbito empresarial		
C10	Valorar, a partir dos rexistros relevantes de información, a situación e previsible evolución dunha empresa		
C11	Tomar decisións estratéxicas utilizando diferentes tipos de modelos empresariais		
C12	Solucionar de maneira eficaz problemas e tomar decisións utilizando métodos cuantitativos e cualitativos apropiados, incluíndo entre eles a identificación, formulación e solución dos problemas empresariais		
C14	Elaborar os plans e políticas nas diferentes áreas funcionais das organizacións		
C16	Habilidades na procura, identificación e interpretación de fontes de información económica relevante		

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Tomar decisións na procura de solucións a problemas relativos á situación socio-laboral da empresa, aplicando os métodos apropiados así como a emisión dos informes correspondentes	B1 B5 B8 B9 B10 B13	C12
Lograr por parte do alumnado o coñecemento e aplicación correcta das principais técnicas e ferramentas propias da dirección e xestión dos recursos humanos	B3 B13	C6 C7
Lograr por parte do alumnado a aplicación de ferramentas de procura, filtrado e interpretación da información relevante na área de recursos humanos	B1 B5 B8 B9 B13	C6 C10 C16

Conseguir que o alumnado fixe obxectivos, elabore estratexias e planos de acción coherentes co seu entorno.	B1 B5 B13	C3 C5 C6 C11 C14
---	-----------------	------------------------------

Contidos

Tema	
BLOQUE I: FUNDAMENTOS DE RRHH	Tema 1: A función de recursos humanos na empresa Tema 2: Dirección de recursos humanos na empresa
BLOQUE II: ACTIVIDADES BÁSICAS NA DIRECCIÓN E XESTIÓN DE RRHH	Tema 3: Fontes básicas de información na toma de decisións de recursos humanos Tema 4: Estratexias, procesos e técnicas de compensación e retribución Tema 5: Planificación de recursos humanos na empresa Tema 6: Estratexias, procesos e técnicas de recrutamento, selección e socialización Tema 7: Estratexias, procesos e técnicas de desenvolvemento dos recursos humanos

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	37.5	0	37.5
Estudo de casos/análises de situacións	30	60	90
Prácticas de laboratorio	7.5	10	17.5
Outras	5	75	80

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Explicación por parte do profesorado dos contidos básicos da materia. Explicación de directrices de traballo, fontes de información e pautas para desenvolver o traballo da materia. Interacción co alumnado
Estudo de casos/análises de situacións	Resolución de casos prácticos, exercicios e problemas do ámbito dos RRHH
Prácticas de laboratorio	Dominio de programa informático de xestión de RRHH

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Estudo de casos/análises de situacións	Atención individualizada na aula durante a realización de casos, e en horario de tutorías
Prácticas de laboratorio	Atención individualizada na aula durante a realización de prácticas de laboratorio, e en horario de tutorías
Probas	Descrición
Outras	Atención individualizada na aula e en horario de tutorías.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Estudo de casos/análises de situacións	Inclúe resolución de problemas e exercicios, presentacións, exposicións, traballos, proxectos, e prácticas de laboratorio	50	B1 B3 B5 B8 B9 B10 B13
	Actividade A: Casos prácticos GM 25% (15% calidade do contido dos traballos + 10% participación nas actividades das clases)		C3 C5 C6 C7 C10
	Actividade B: Nóminas e retribucións 25%		C11 C12 C14 C16

Outras	Probas escritas teórico-prácticas	50	B1	C3
	Actividade C: Proba temas 1-3 (12,5%)		B5	C5
	Actividade D: Proba temas 4-7 (17,5%)		B10	C6
	Actividade E: Proba final (20%)		B13	C7
				C10
				C11
				C12
				C14
				C16

Outros comentarios sobre a Avaliación

Primeira convocatoria (xaneiro)

Alternativa a) Avaliación continua segundo os criterios de avaliación arriba expostos. Para superar a avaliación continua é obrigatorio obter como mínimo un 5 sobre 10 nas actividades avaliativas B, C, D e E.

Para os estudantes que sigan a avaliación continua e non teñan superado UNHA das actividades C ou D poderá recuperar a actividade suspendida na data oficial de xaneiro establecida para o exame global de avaliación da materia.

Enténdese que os estudantes que teñen algunha cualificación nalgunha das actividades obxecto de avaliación seguen a avaliación continua.

En caso de que a cualificación da avaliación continua sexa igual o superior a 5, pero algunha das actividades B, C, D ou E estea suspensa, a cualificación final máxima poderá ser de ata 4.9 (SUSPENSO).

Alternativa b) So para os estudantes que non teñan seguido a avaliación continua. Exame global dos contidos da materia. A cualificación do exame será o 100% da nota final.

Segunda convocatoria (xullo):

Alternativa a) Exame global dos contidos da materia no mes de xullo. A cualificación do exame será o 100% da nota.

Alternativa b) Só para estudantes que teñan seguido a avaliación continua e non teñan superado UNHA das actividades avaliativas B, C, D, E, poderá recuperar a actividade suspendida na data oficial de xullo establecida para a proba de avaliación da materia.

Esta Guía docente anticipa as liñas de actuación que se deben levar a cabo co alumnado na materia e concíbese de forma flexible. En consecuencia, podéñse requirir reaxustes ó longo do curso académico promovidos pola dinámica da clase e/ou do grupo de destinatarios real ou pola relevancia das situacións que puidesen xurdir. Achegaráselle ó alumnado a información e as pautas concretas que sexan necesarias en cada momento do proceso formativo.

Observación: Calquera evidencia de traballos e probas plaxiados ou copiados suporá unha cualificación de suspenso nas dúas convocatorias.

As datas e horarios das probas de avaliación das diferentes convocatorias son as especificadas no calendario de probas de avaliación aprobado pola Xunta de Centro para o curso 2017-2018. No caso de conflito ou disparidade entre as datas dos exames prevalecerán as sinaladas na páxina web da FCETOU.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

LEAL, A.; ALFARO DE PRADO, A.; RODRIGUEZ, L. e ROMÁN, M., **El Factor Humano en las Relaciones Laborales**, Pirámide, 1999

PEREDA MARIN, SANTIAGO, **Dirección y gestión de recursos humanos por competencias**, Editorial Ramón Areces, 2011

MONDY R., **Administración de recursos humanos**, Prentice Hall, 2010

CALLE DURÁN Mª DEL CARMEN, ORTIZ DE URBINA, MARTA, **Fundamentos de Recursos Humanos**, Pearson Educacion, 2013

Bibliografía Complementaria

DESSLER, G., **Administración de Recursos Humanos**, Prentice Hall, 2009

DOLAN, S.; VALLE, R.; JACKSON, S e SCHULER, R.S, **La Gestión de los Recursos Humanos**, McGraw Hill, 2007

BYARS L., RUE L., **Gestión de los recursos humanos**, Irwin, 1997

RUBIO DE MEDINA, M.D., **Retribuciones Laborales**, Bosch, 2005

GÓMEZ MEJIA, L., BALKIN, D., CARDY, R., **Gestión de RRHH**, Prentice Hall, 2008

Recomendacións

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Empresa: Fundamentos de administración/O04G020V01102

Empresa: Xestión de empresas/O04G020V01203

DATOS IDENTIFICATIVOS**Econometría**

Materia	Econometría			
Código	004G020V01304			
Titulación	Grao en Administración e Dirección de Empresas			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	1c
Lingua de impartición	Castelán Galego Inglés			
Departamento	Economía aplicada			
Coordinador/a	Pintos Clapés, Juan			
Profesorado	Pintos Clapés, Juan			
Correo-e	jpc@uvigo.es			
Web	http://faitic.uvigo.es/			
Descrición xeral	<p>A asignatura encádrase no primeiro cuatrimestre do segundo curso do grao. Trátase dunha materia para os alumnos que xa teñen completado o primeiro curso, e que polo tanto poseen formación nas disciplinas de matemáticas e estadística, un coñecemento básico das cales é moi importante para o estudo da econometría.</p> <p>De este modo, o alumno encontrase preparado para abordar unha asignatura de análise como é a econometría, na que empregará os seus coñecementos estadísticos para construír modelos econométricos xerais, que son aplicables en principio o estudo e resolución de problemas dunha ampla variedade de materias relacionadas coa titulación.</p>			

Competencias

Código	
B1	Capacidade de análise e síntese
B2	Pensamento crítico e autocrítico
B5	Habilidades de comunicación oral e escrita
B13	Capacidade de aprendizaxe e traballo autónomo
C7	Posuír e comprender coñecementos sobre as principais técnicas instrumentais aplicadas ao ámbito empresarial
C12	Solucionar de maneira eficaz problemas e tomar decisións utilizando métodos cuantitativos e cualitativos apropiados, incluíndo entre eles a identificación, formulación e solución dos problemas empresariais
D3	Responsabilidade e capacidade para asumir compromisos

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
Comprensión das técnicas econométricas básicas dende un punto de vista teórico e aplicado.	B1 B13	C7	
Manexo das técnicas e ferramentas básicas para a cuantificación das relacións entre variables relevantes no mundo económico e empresarial.	B13	C12	
Capacidade de abordar de xeito eficaz certos problemas do eido empresarial empregando a metodoloxía econométrica axeitada.	B1 B2	C12	D3
Analizar utilizando técnicas matemáticas as consecuencias de distintas alternativas de acción e seleccionar as máis idóneas.			
Habilidades para a argumentación e obtención de conclusións de xeito rigoroso a partir da evidencia empírica.	B1 B2 B5		

Contidos

Tema	
1. Modelización econométrica.	Definición e obxetivos do modelo econométrico. Diseño e construción do modelo econométrico.

2. Modelo de Regresión Lineal Clásico (MRLC).	Especificación del modelo. Hipótesis básicas del modelo. Estimación e interpretación de los coeficientes estimados. Propiedades de los estimadores. Bondad de ajuste. Contrastes de hipótesis. Predicción. Otras cuestiones relacionadas con el Modelo de Regresión Lineal Clásico (MRLC).
3. Incumplimiento de las hipótesis clásicas.	Análisis, consecuencias, diagnosis y posibles soluciones si hay incumplimientos de las hipótesis clásicas.

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	20	30	50
Resolución de problemas	7	16	23
Prácticas de laboratorio	15	20	35
Titoría en grupo	5	10	15
Outras	3	24	27

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, complementada co uso de medios audiovisuais, así como a introducción dalgunhas preguntas dirixidas ó estudante, coa finalidade de transmitir coñecementos e facilitar a aprendizaxe.
Resolución de problemas	Permite ó alumnado implementar de forma efectiva os coñecementos teóricos adquiridos a partir das sesións maxistras a través da realización de actividades tales como exercicios e problemas. Os obxectivos desta técnica son: alcanzar unha maior competencia no manexo dos contidos aprendidos así como ilustrar as súas potenciais aplicacións.
Prácticas de laboratorio	Nestas sesións de laboratorio informático se aplicarán os coñecementos adquiridos nas clases teóricas e prácticas para a realización de supostos prácticos coa axuda dun programa informático econométrico. Os alumnos traballarán individualmente ou en grupo baixo a supervisión do profesor.
Titoría en grupo	Entrevistas que o alumno mantén co profesorado da materia para asesoramento/desenvolvemento de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Titoría en grupo	Entrevistas que o alumno mantén co profesorado da materia para asesoramento/desenvolvemento de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe.

Avaliación					
	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
Resolución de problemas	A avaliación neste contexto pode consistir na entrega de exercicios resoltos, exposición de exercicios na pizarra, traballos, etc.	20	B1 B2 B5 B13	C7 C12	D3
Prácticas de laboratorio	A avaliación neste contexto pode consistir na entrega de supostos resoltos, exposición de supostos no laboratorio, traballos, etc.	30	B1 B2 B5 B13	C7 C12	D3
Outras	Proba final.	50	B1 B2 B13		D3

Outros comentarios sobre a Avaliación

A proba final poderá segmentarse mediante probas parciais.

Se poderá establecer unha nota mínima na proba final para poder supera-la asignatura.

A avaliación do mes de xullo poderá consistir nun test con preguntas teóricas e preguntas prácticas en forma de problemas.

As datas e horarios das probas de avaliación das diferentes convocatorias son as especificadas no calendario de probas de avaliación aprobado pola Xunta de Centro para o curso 2017-18.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

Dougherty, C., **Introduction to Econometrics**, Oxford University Press (Fifth Edition),

Wooldridge, J.M., **Introducción a la Econometría: Un enfoque moderno**, Cengage Learning Editores,

Stock, J.H. y Watson, M.M., **Introducción a la Econometría**, Pearson (3ª Edición),

Gujarati, **Econometría**, McGraw-Hill (5ª Edición),

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Estatística: Estatística/O04G020V01204

Matemáticas: Matemáticas/O04G020V01104

Outros comentarios

-É necesario traer o DNI ou documento análogo cando teña lugar a realización dos exames. O incumprimento deste requisito pode ter como consecuencia que o alumno non realice o exame en cuestión.

- Por razóns pedagóxicas é altamente recomendable a asistencia regular ás clases. Sen dúbida, a asistencia fará que a dificultade de superar a materia sexa notablemente máis baixa. Así, o alumno poderá aproveitarse dun ritmo de traballo continuo e da exposición de contidos teóricos e prácticos feitos na aula polos seus compañeiros e o profesor.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Contabilidade financeira II**

Materia	Contabilidade financeira II			
Código	004G020V01401			
Titulación	Grao en Administración e Dirección de Empresas			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	2c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Economía financeira e contabilidade			
Coordinador/a	Gallego Rodríguez, María Elena			
Profesorado	Gallego Rodríguez, María Elena			
Correo-e	egallego@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	A materia Contabilidade Financeira II completa os coñecementos adquiridos polo alumno na materia Contabilidade Financeira I do primeiro cuadrimestre do 2º curso de ADE, centrándose no estudo da contabilización das operacións vinculadas ao ciclo de capital, introducindo ao alumno no estudo da contabilidade por razón do suxeito, a través da problemática contable específica das sociedades, e o estudo dos activos correntes. Con todo isto o alumno terá un coñecemento completo do modelo contable español.			

Competencias

Código	
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Capacidade de análise e síntese
B3	Habilidades relacionadas co uso de aplicacións informáticas utilizadas na xestión empresarial
B5	Habilidades de comunicación oral e escrita
B9	Capacidade de actuación eficaz dentro dun equipo de traballo
B10	Emitir informes de asesoramento sobre situacións concretas de empresas e mercados
B13	Capacidade de aprendizaxe e traballo autónomo
B14	Capacidade de aplicar os coñecementos teóricos e prácticos adquiridos nun contexto académico especializado
C4	Posuír e comprender coñecementos sobre o marco económico que regula as actividades empresariais, e a correspondente normativa
C6	Posuír e comprender coñecementos sobre os distintos procesos, procedementos e prácticas de xestión empresarial
C7	Posuír e comprender coñecementos sobre as principais técnicas instrumentais aplicadas ao ámbito empresarial
C10	Valorar, a partir dos rexistros relevantes de información, a situación e previsible evolución dunha empresa
C12	Solucionar de maneira eficaz problemas e tomar decisións utilizando métodos cuantitativos e cualitativos apropiados, incluíndo entre eles a identificación, formulación e solución dos problemas empresariais
C16	Habilidades na procura, identificación e interpretación de fontes de información económica relevante
D3	Responsabilidade e capacidade para asumir compromisos
D4	Compromiso ético no traballo
D5	Motivación pola calidade e mellora continua

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Posuír e comprender coñecementos sobre o marco económico que regula as actividades empresariais, e a correspondente normativa.	A2 A3 A4	B1	C4	D3 D5
Posuír e comprender coñecementos sobre os distintos procesos, procedementos e prácticas de xestión empresarial	A2 A3 A4	B3 B9 B10 B14	C6 C7 C10	D4

Capacidade para aplicar correctamente a lexislación mercantil en materia contable	A2	B1	C4	D3
	A3	B5	C12	D4
	A4	B13	C16	D5
	A5			

Contidos

Tema	
I. AS INVERIONS FINANCEIRAS. ACTIVOS FINANCEIROS	I.1. Instrumentos financeiros I.2. Activos financeiros. Concepto e clasificación I.3. Créditos comerciais e non comerciais I.4. Valores representativos de débeda I.5. Investimentos en instrumentos de patrimonio I.6. Reclasificación e baixa de activos financeiros I.7. Deterioración de valor dos activos financeiro
II. FINANCIAMENTO BÁSICO: (I) PATRIMONIO NETO: (1) FONDOS PROPIOS: (1.1) CAPITAL SOCIAL	II.1. As fontes de financiamento na empresa: Concepto e clasificación. II.2. O Capital Social: Problemática contable derivada da fundación da sociedade. II.3. Contabilización dos incrementos de capital: Causas e tipos. II.4. Contabilización das reducións de capital: Causas e tipos. II.5. Do negocio sobre as propias accións.
III. FINANCIAMENTO BÁSICO: (I) PATRIMONIO NETO: (1) FONDOS PROPIOS: (1.2) RESERVAS	III.1A autofinanciación: Concepto e clases. III.2. O resultado do exercicio e base de repartición. III.3. Orde de prelación na distribución das ganancias. III.4. Remuneración das accións. III.5. As dotacións a reservas. Problemática contable das Reservas: Concepto, clases e funcionamento III.6. Outros participes. III.7. O resultado negativo: A absorción de perdas III.8. Os resultados pendentes de aplicación
IV. FINANCIAMENTO BASICA: (I) PATRIMONIO NETO. (II) AXUSTES POR CAMBIO DE VALOR. SUBVENCIONS, DOAZONS E LEGADOS RECIBIDOS	IV.1. Problemática dos activos financeiros dispoñibles para a venda. IV.2. Operacións de cobertura IV.3. Subvencións, doazóns e legados recibidos.
V. FINANCIACION BASICA: (II) PASIVO NON CORRENTE: (1) PRESTAMOS E EMPRESTITOS	V.1. Financiamento alleo a longo prazo: Concepto e clases. V.2. Tipos de préstamos e empréstitos. V.3. A imputación anual dos gastos financeiros plurianuais dos préstamos e empréstitos. V.4. Problemática contable dos préstamos e empréstitos ordinarios. V.5. Problemática contable dos empréstitos convertibles e con warrant. V.6. Problemática contable doutros tipos de empréstitos especiais. V.7. Problemática contable do leasing ou arrendamento financeiro. V.8. Problemática contable doutras fontes de financiamento alleo permanente
VI. FINANCIACION BASICA: (II) PASIVO NON CORRENTE: (2) PROVISIONS	VI.1. Provisiones: Concepto. VI.2. Provisión por retribucións a L/P ao persoal. VI.3. Provisión para impostos. VI.4. Provisión para outras responsabilidades. VI.5. Provisión por desmantelamento, retiro ou rehabilitación do inmovilizado. VI.6. Provisión para actuacións ambientais VI.7. Provisión para reestruturacións VI.8. Provisión por transaccións con pagos baseados en instrumentos de patrimonio
VII. ACTIVO NON CORRENTE: (I) O INMOBILIZADO TECNICO E Os INVESTIMENTOS INMOBILIARIOS	VII.1. Os investimentos fixos: Concepto, clases e función na empresa. VII.2. Problemas valorativos. inmovilizado material e intanxible. VII.3. Investimentos Inmobiliarios. VII.4. Activos non correntes mantidos para a venda. VII.5. A depreciación do inmovilizado. VII.6. Métodos de amortización. VII.7. Deterioro de valor de activos non correntes
VIII. CONTAS ANUAIS:	VIII.1. Marco xurídico. VIII.2. O balance VIII.3 A conta de Perdas e Ganancias VIII.4. O Estado de cambios no Patrimonio Neto. VIII.5. O Estado de Fluxos de Efectivo VIII.6. A Memoria

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Seminario	15	15	30
Prácticas en aulas informáticas	5	15	20
Lección maxistral	28	42	70

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Seminario	Realización de casos prácticos polo alumno
Prácticas en aulas informáticas	Aprendizaxe dun programa de computador. Control do proceso de aprendizaxe por parte do alumno. Actividades de aplicación dos coñecementos a situacións concretas, e de adquisición de habilidades básicas e procedimentales relacionadas coa materia obxecto de estudo, desenvolvidas en aulas de informática.
Lección maxistral	Exposición dos contidos básicos da materia

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Seminario	Nas clases prácticas de resolución de problemas, os estudantes poden plantexar as dúbidas que lle xurdan o ir realizando os exercicios e que son resoltas de forma personalizada
Prácticas en aulas informáticas	No desenvolvemento das prácticas propostas, cada estudante plantexa os problemas que lle xurden, sendo resoltos o longo da sesión de forma personalizada.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Seminario	Realización dunha proba escrita sobre a materia explicada	60	A2 A3 A4 A5	B5 B13 B14	C4 C6 C7 C12 C16	D3 D4 D5
Prácticas en aulas informáticas	Valoración do coñecemento dun programa informático de contabilidade, mediante a realización dun traballo.	10		B1 B3 B5 B9		D5
Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	realización dunha proba escrita sobre a materia explicada	30	A2 A3	B1 B9 B10	C10	D3 D4 D5

Outros comentarios sobre a Avaliación

A avaliación continua consta de dúas probas escritas que se farán ao longo do cuadrimestre e da valoración das prácticas na aula de informática. Para superar estas probas é necesario alcanzar en cada unha delas unha puntuación de 5 sobre 10. Estas probas supoñen o 90% da nota. Ademais valorarase ata cun 10% sobre a nota final o coñecemento adquirido sobre o programa de computador (actitude en clase e traballo).

Considérase que un alumno está en avaliación continua se se presenta a algunha das probas parciais e presenta o traballo requirido na data sinalada.

Se un estudante suspende algunha das dúas probas parciais expostas, poderase presentar á convocatoria oficial de maio coa/s parte/s non superada/s ou de xuño onde se lle examinará da totalidade da materia.

Aqueles estudantes que optasen pola avaliación continua, en maio serán avaliados polas notas obtidas nos exames realizados (90%) e a valoración do coñecementos adquiridos sobre o programa informático (10%). Se non seguiu a avaliación continua será cualificado coa nota que sacase no exame.

En xuño o estudante será avaliado unicamente coa nota que obteña no exame

As datas e horarios das probas de avaliación das diferentes convocatorias son as especificadas no calendario de probas de avaliación aprobado pola Xunta de Centro para o curso 2017-2018.

En caso de conflito ou disparidade entre as datas dos exames prevalecerán as sinaladas na páxina web da FCETOU.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

Herrador Alcaide, Teresa, **Contabilidad Financiera Superior**,

Montesinos Julve, V., **Fundamentos de Contabilidad Financiera**, 2015,

Plan General de Contabilidad, Real Decreto 1514/2007,

Ley de Sociedades de Capital. Real Decreto 1/2010,

Torvisco Manchón B., **Fundamentos de contabilidad de sociedades**,

Wanden-Berghe, J.L., **Contabilidad Financiera II**, 2012,

Acedo Muñoz, E y otros, **Contabilidad General**,

Campo Moreno, Paloma del, **Prácticas de contabilidad financiera**,

Campo Moreno, Paloma del, **Contabilidad Financiera**,

Fernández Cuesta, C., **Introducción a la Contabilidad Financiera. Adaptado a la pequeña y mediana empresa**, 2014,

Quesada Sánchez, F.J. **Soluciones a la problemática contable de las empresas**, 2012,

Arquero Montaña, J.L. et al, **Introducción a la Contabilidad Financiera**, 2015,

---

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Empresa: Matemática das operacións financeiras/O04G020V01202

Empresa: Contabilidade financeira I/O04G020V01301

Outros comentarios

Esta guía docente anticipa as liñas de actuación que se deben levar a cabo co alumno na materia e concíbese de forma flexible. En consecuencia, pode requirir reaxustes ao longo do ano académico promovidos pola dinámica da clase e do grupo de destinatarios real ou pola relevancia das situacións que puidesen xurdir. Así mesmo, achegárase ao alumnado a información e pautas concretas que sexan necesarias en cada momento do proceso formativo.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Decisiones de investimento				
Materia	Decisiones de investimento			
Código	004G020V01402			
Titulación	Grao en Administración e Dirección de Empresas			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	2c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Economía financeira e contabilidade			
Coordinador/a	Docampo Parente, Jerónimo			
Profesorado	Docampo Parente, Jerónimo			
Correo-e	jdocampo@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Aportar os coñecementos necesarios para facilitar la valoración e selección de proxectos de inversión para tomar as decisions de inversión mis axeitadas para o futuro da empresa. Faciliatar aquelas farramentas que permitan avaluar inversiones e tomar decisions mais favorables			

Competencias

Código	
B1	Capacidade de análise e síntese
B3	Habilidades relacionadas co uso de aplicacións informáticas utilizadas na xestión empresarial
B10	Emitir informes de asesoramento sobre situacións concretas de empresas e mercados
B11	Redactar proxectos de xestión global ou de áreas funcionais da empresa
B13	Capacidade de aprendizaxe e traballo autónomo
B14	Capacidade de aplicar os coñecementos teóricos e prácticos adquiridos nun contexto académico especializado
C3	Posuír e comprender coñecementos sobre os aspectos internos, funcións e procesos das organizacións incluíndo a súa natureza, estrutura, goberno, operativa e dirección.
C5	Posuír e comprender coñecementos sobre a relación entre a empresa e o seu entorno avaliando a súa repercusión na estratexia, comportamento, xestión e sustentabilidade empresarial
C7	Posuír e comprender coñecementos sobre as principais técnicas instrumentais aplicadas ao ámbito empresarial
C10	Valorar, a partir dos rexistros relevantes de información, a situación e previsible evolución dunha empresa
C11	Tomar decisións estratéxicas utilizando diferentes tipos de modelos empresariais
C12	Solucionar de maneira eficaz problemas e tomar decisións utilizando métodos cuantitativos e cualitativos apropiados, incluíndo entre eles a identificación, formulación e solución dos problemas empresariais
C16	Habilidades na procura, identificación e interpretación de fontes de información económica relevante

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
(*)Conocer los principios básicos de la gestión financiera de empresas	B1	C3 C5
(*)Conocer el concepto de inversión y sus implicaciones en el sistema empresarial	B1 B14	C3 C5 C16
(*)Conocer la interrelación entre las inversiones y la estructura financiera	B1 B3 B10 B11 B14	C3 C5 C7 C10 C11 C12 C16
(*)Conocer el objetivo financiero	B1 B14	C3 C5 C16
(*)Conoce la situación de una empresa a partir de sus estados financieros	B1 B3 B10 B11 B13 B14	C7 C10 C11 C12 C16

(*)Conocer aquellas características definitorias que van a influir en la rentabilidad de las inversiones	B1 B10 B11 B13 B14	C7 C11 C12 C16
(*)Conocer y aplicar las principales técnicas analíticas para determinar la rentabilidad de las inversiones	B1 B3 B10 B11 B13 B14	C12 C16
(*)Interpretar y dar a conocer los diferentes resultados obtenidos en la evaluación y rentabilidad de inversiones	B1 B3 B10 B14	C7 C11 C12

Contidos

Tema	
Fundamentos da xestión financeira da empresa	- A función financeira da empresa: Evolución histórica das finanzas. O obxectivo financeiro. Competencias da función financeira da empresa. - A estrutura económico-financiera da empresa: Fondo de Rotación. Período medio de Maduración. Principais cocientes para a análise económica-financiero. - Metodoloxía de cálculo financeiro aplicable nas decisións de investimento: Efecto do tempo sobre o valor do diñeiro. Operacións de *capitalización e actualización.
Concepto e clases de investimentos	Concepto de investimento. Clasificación de investimentos na empresa.
Avaliación de investimentos	Métodos estáticos de selección de investimentos. A taxa de actualización ou custo de capital da empresa. O criterio de valor capital. O criterio da TIR
Factores determinantes dun investimento	Principais magnitudes para avaliar a rendibilidade dos investimentos. Estimación de fluxos de tesouraría
Interpretación e toma de decisións de investimento	- *Jerarquización de proxectos en base ao valor capital e TIR. - A consideración do risco nas decisións de investimento. - Metodoloxías complementarias.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Prácticas en aulas informáticas	5	10	15
Resolución de problemas	15	30	45
Lección maxistral	30	58	88
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Prácticas en aulas informáticas	Proposta de problemas complexos da materia. Explicación e uso de ferramentas informáticas aplicadas a resolución de problemas financeiros. Introducción de datos e aplicacións de funcións financeiras.
Resolución de problemas	Resolución de supostos prácticos que complementen a sesión maxistral e permitan aos alumnos consolidar os coñecementos. Os alumnos poden participar a través de preguntas, durante o desenvolvemento dos exercicios.
Lección maxistral	Exposición na aula por parte do profesor dos contidos máis relevantes, a partir da base de material docente posto a disposición dos alumnos en plataforma e bibliografía indicada.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Prácticas en aulas informáticas	Explicación e uso de ferramentas informáticas aplicadas á resolución de problemas financeiros. Presentación e aplicación de funcións financeiras.
Resolución de problemas	Resolución de supostos propostos ao longo do cuadrimestre de maneira autónoma. Estes supostos serán avaliados polo profesor a través da medición de adquisición de competencias e formarán parte da avaliación continua da materia.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Prácticas en aulas informáticas	Resolución de exercicios relacionados coas funcións financeiras aplicadas ás decisións de investimento	10	B3 B13 B14	C7 C12
Resolución de problemas	Os alumnos resolverán supostos propostos durante o cuadrimestre, que serán *avaluados polo profesor a través da medición de adquisición de competencias e constituirán parte da avaliación continua da materia	20	B1 B3 B10 B11 B13 B14	C3 C5 C7 C10 C11 C12 C16
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	Resolución dunha proba escrita presencial, ao final do cuadrimestre, sobre a adquisición de competencias da materia. Esíxese un nivel mínimo obrigatorio para superar a convocatoria	70	B1 B10 B11 B13 B14	C3 C5 C7 C10 C11 C12 C16

Outros comentarios sobre a Avaliación

Pódense consultar as datas de exames na páxina web de *Facultade de Ciencias *Empresariais e Turismo de Ourense.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

PISÓN FERNÁNDEZ, I., **DIRECCIÓN Y GESTIÓN FINANCIERA DE LA EMPRESA**, Madrid, 2001,

Blanco Ramos, F. y Ferrando Bolado, M., **DIRECCIÓN FINANCIERA I. SELECCIÓN DE INVERSIONES.**, Madrid, 2006,

Cibrán Ferraz, P. y Villanueva Villar, M., **GESTIÓN FINANCIERA: TEORÍA Y CASOS PRÁCTICOS**, Santiago, 2005,

Fernández Álavez, A.I., **INTRODUCCIÓN A LAS FINANZAS**, Madrid, 1994,

hayat, S. y San Millán, A., **FINANZAS EN EXCEL**, Madrid, 2006,

Suarez Suarez, **DECISIONES OPTIMAS DE INVERSION Y FINANCIACIÓN**, Madrid, 2005,

López López, V.; Illanes Sánchez,, J.C., **CASOS DE ECONOMÍA DE LA EMPRESA: modelos y soluciones con excel**, 2002,

Mascareñas Pérez Iñigo, J., **FINANZAS PARA DIRECTIVOS**, Madrid, 2010,

Valladolid González, E.; Azofra Palenzuela, V., **PRÁCTICAS DE DIRECCIÓN FINANCIERA**, Madrid, 2002,

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Análise contable/O04G020V01601

Decisións de financiamento/O04G020V01501

Valoración de activos/O04G020V01604

Planificación financeira/O04G020V01702

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Contabilidade financeira II/O04G020V01401

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Empresa: Matemática das operacións financeiras/O04G020V01202

Empresa: Contabilidade financeira I/O04G020V01301

Outros comentarios

Esta guía docente anticipa las líneas de actuación que se deben llevar a cabo con el alumno en la materia y se concibe de forma flexible. En consecuencia, puede requerir reajustes a lo largo del curso académico promovidos por la dinámica de la clase y del grupo de destinatarios real o por la relevancia de las situaciones que pudiesen surgir. Asimismo, se aportará a los alumnos la información y pautas concretas que sean necesarias en cada momento del proceso formativo.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Dirección comercial I				
Materia	Dirección comercial I			
Código	004G020V01403			
Titulación	Grao en Administración e Dirección de Empresas			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	2c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Organización de empresas e márketing			
Coordinador/a	Rodríguez Comesaña, Lorenzo			
Profesorado	Alén González, María Elisa Rodríguez Comesaña, Lorenzo			
Correo-e	loroco@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	A materia conecta ao estudante con aspectos da mercadotecnia básicos para coñecer e entender o mercado e os consumidores dunha empresa. En concreto, a materia Dirección Comercial I pretende aprofundar no estudo da mercadotecnia estratéxica e das ferramentas de análises e planificación do mercado de cara a desenvolver estratexias exitosas para as empresas no mercado.			

Competencias	
Código	
B1	Capacidade de análise e síntese
B5	Habilidades de comunicación oral e escrita
C6	Posuír e comprender coñecementos sobre os distintos procesos, procedementos e prácticas de xestión empresarial
C14	Elaborar os plans e políticas nas diferentes áreas funcionais das organizacións
D3	Responsabilidade e capacidade para asumir compromisos

Resultados de aprendizaxe			
Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
Comprensión dos conceptos básicos, o contido actual da mercadotecnia e o seu papel nas organizacións.	C6 C14		
Elaborar os plans e políticas nas diferentes áreas funcionais das organizacións	B1 B5	C6 C14	D3

Contidos	
Tema	
Tema 1. Introducción e contido da mercadotecnia	1.1. Definición e concepto de mercadotecnia 1.2. O enfoque do cliente e a xestión da súa lealdade 1.3 Mercadotecnia en áreas especiais
Tema 2. A planificación de mercadotecnia	2.1. O plan estratéxico de mercadotecnia 2.2. As estratexias de mercadotecnia
Tema 3. Análise do mercado e os consumidores(Demanda de mercado)	3.1. Definición do concepto de mercado. Determinantes da demanda 3.2. Medición e previsión da demanda
Tema 4. Análise do mercado e os consumidores (Investigación comercial)	4.1 Introducción 4.2. SIM 4.3. Investigación de mercadotecnia
Tema 5. Análise do mercado e os consumidores (Comportamento de compra do consumidor)	5.1 Concepto 5.2 Factores de influencia 5.3 Proceso de decisión de compra
Tema 6. A segmentación de mercados e o posicionamento	6.1. A segmentación 6.2. Proceso e estratexias de segmentación 6.3. Posicionamento

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	30	30	60
Resolución de problemas	15	15	30
Titoría en grupo	5	10	15
Probas de tipo test	2	43	45

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do docente dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante. Recoméndase ao estudante que traballe previamente o material entregado polo docente e que consulte a bibliografía recomendada para completar a información co fin de seguir as explicacións.
Resolución de problemas	Actividade na que se realizan problemas, exercicios e exposicións relacionados coa materia.
Titoría en grupo	Tempo dedicado polo docente a atención e orientación colectiva dos estudantes.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Titoría en grupo	Tempo adicado polo docente á atención dos estudantes

Avaliación				
	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Lección maxistral	Pode ser obxecto de avaliación calquera actividade realizada na aula.	10		C6 C14
Resolución de problemas	Avaliase a capacidade do estudante para aplicar os coñecementos teóricos e prácticos adquiridos e a comunicación oral e escrita.	30	B1 B5	C6 C14 D3
Probas de tipo test	Probas de avaliación das competencias adquiridas que inclúen preguntas tipo test, preguntas verdadeiro/falso ou preguntas de resposta curta.	60	B1	C6 C14 D3

Outros comentarios sobre a Avaliación

Os estudantes de avaliación continua para superar a materia teñen que cumprir dúas condicións: (1) obter unha puntuación mínima de 5 puntos no conxunto das probas a avaliar e (2) obter como mínimo 2 puntos sobre 6 en próbaa tipo test. A puntuación obtida pola participación así como a realización e entrega de todas aquelas tarefas establecidas polo docente (casos, exercicios, supostos, exposicións, memorias, □), mantense nas convocatorias de maio e xullo do curso académico en vigor pero NON se gardará para cursos sucesivos. Os alumnos que non poidan seguir a avaliación continua serán examinados mediante unha proba escrita valorada sobre 10 puntos, que non necesariamente coincidirá coa do resto dos alumnos.

A concreción das actividades a realizar dependerá en gran medida do número de estudantes, medios para traballar en grupo, etc

As datas e horarios das probas de avaliación das diferentes convocatorias son as especificadas no calendario de probas de avaliación aprobado pola Xunta de Centro. No caso de conflito ou disparidade entre as datas dos exames prevalecerán as sinaladas na páxina web da facultade. <http://fcetou.uvigo.es/index.php/es/examenes>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Philip Kotler y Gary Armstrong, **Principios de Marketing**, 2016,

Bibliografía Complementaria

Lopez, MJ, **Marketing estratergico**, 2013,

González Vazquez, E y otros, **Manual práctico de marketing**, 2014,

Philip Kotler y Gary Armstrong, **Dirección de marketing**, 2008,

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Dirección comercial II/O04G020V01502

Investigación comercial/O04G020V01701

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Empresa: Xestión de empresas/O04G020V01203

Outros comentarios

Esta guía docente anticipa as liñas de actuación que se deben levar a cabo co alumno na materia e concíbese de forma

flexible. En consecuencia, pode requirir reaxustes ao longo do curso académico promovidos pola dinámica da clase e do grupo de destinatarios real ou pola relevancia das situacións que puidesen xurdir. Así mesmo, achegarase aos estudantes a información e pautas concretas que sexan necesarias en cada momento do proceso formativo.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Macroeconomía**

Materia	Macroeconomía			
Código	004G020V01404			
Titulación	Grao en Administración e Dirección de Empresas			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	2c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Fundamentos da análise económica e historia e institucións económicas			
Coordinador/a	Vázquez Barquero, José Ángel			
Profesorado	Vázquez Barquero, José Ángel			
Correo-e	jvazquez@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral				

Competencias

Código	
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Capacidade de análise e síntese
B2	Pensamento crítico e autocrítico
B5	Habilidades de comunicación oral e escrita
B6	Habilidades de comunicación a través de Internet e, dominio de ferramentas multimedia para a comunicación a distancia

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Comprender las bases de funcionamiento de la economía tanto en los ámbitos más amplios como en los más próximos	A2	B1
Lograr el manejo por parte de los estudiantes del análisis económico a través de sus herramientas básicas, de modo que para abordar preguntas económicas sean capaces de construir modelos económicos simples, que mediante una representación simplificada de la realidad permitan tratar adecuadamente el problema.	A2 A5	B1 B2 B5
Habilidades en la búsqueda, identificación e interpretación de fuentes de información económica relevante y de su contenido	A3 A4	B6
Despertar el interés de los estudiantes respecto al análisis de los efectos de las políticas macroeconómicas, de modo que ante la aplicación de un nuevo instrumento de política económica sean capaces de formarse una opinión fundamentada sobre su eficacia en la consecución de los objetivos para los cuales se haya planteado	A2	B1 B2

Contidos

Tema	
1. Introducción a la Macroeconomía	Temas de estudio de la Macroeconomía. La medición de la actividad económica.
2. El mercado de bienes	Modelo renta gasto. Curva IS.
3. Los mercados financieros	La oferta y la demanda de dinero. La determinación del tipo de interés. El Banco Central. El multiplicador monetario. La curva LM..
4. Análisis conjunto de los mercados de bienes y financieros: el modelo IS-LM	Obtención de la curva de demanda.
5. El mercado de trabajo	Variables relevantes del mercado de trabajo. Determinación de salarios. Determinación de precios. Tasa de paro natural.

6. Análisis conjunto de todos los mercados: el modelo OA-DA	La obtención de la curva de oferta. El equilibrio a corto y medio plazo.
7. La curva de Phillips	.
8. La inflación, la actividad y el crecimiento de la cantidad de dinero	.
9. Macroeconomía en una economía abierta	Tipos de cambio. Mercado de divisas. Balanza de pagos y tipos de cambio. Mercados financieros y tipos de cambio.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	28	42	70
Resolución de problemas	14	18	32
Actividades introductorias	2	2	4
Resolución de problemas e/ou exercicios	6	16	22
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	2	20	22

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	El profesor elaborará documentación específica para cada una de las sesiones que los alumnos deberán haber leído antes de cada clase para asegurar un buen aprovechamiento de las sesiones teóricas.
Resolución de problemas	Las clases prácticas consistirán en la resolución de hojas de ejercicios y casos, que habrán sido facilitados con anterioridad a los alumnos. Así se optimizará el tiempo, destinándose a la aclaración de aquellas cuestiones que presenten mayores dificultades para los alumnos. Además, se realizará un trabajo/resumen crítico sobre algún libro a indicar por el profesor.
Actividades introductorias	Las tutorías en grupo se destinarán a la realización de actividades que permitan afianzar los conocimientos adquiridos tanto en las clases teóricas como en las prácticas, así como para ir resolviendo las dudas que vayan surgiendo a lo largo del programa.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Resolución de problemas	

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Resolución de problemas e/ou exercicios	Para llevar a cabo la evaluación continua se realizarán a lo largo del curso controles sobre los diferentes temas que incluye la asignatura. Estos controles incluirán una batería de preguntas cortas, tipo test y ejercicios prácticos. Se valorará la asistencia presencial a clase y los ejercicios que el alumno resuelva en el aula.	40	A4 B1
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	Examen final que tendrá lugar en la fecha oficial establecida en el calendario de exámenes. El examen evaluará toda la materia expuesta a lo largo del curso.	60	A4 B1

Outros comentarios sobre a Avaliación

En las convocatorias de junio y julio, la nota final de la asignatura resultará de la suma de la nota obtenida en la evaluación continua, que supondrá un 40% de la nota final (hasta 4 puntos) y la nota obtenida en un examen final, que valdrá el 60% restante de la nota final (hasta 6 puntos). Para aprobar la asignatura será preciso obtener una nota final igual o superior a 5 puntos sobre 10 en el examen final. El 40% de la nota se obtendrá mediante la evaluación continua del alumno, lo que incluye la asistencia tanto a las clases teóricas como a las clases prácticas, la entrega de hojas de ejercicios y la nota de las pruebas que se realizan a lo largo del curso. En consecuencia, los criterios para calcular la nota final serán los siguientes: A) Hasta 3 puntos por las notas de las pruebas realizadas en la evaluación continua a lo largo del curso; B) Hasta 1 punto por la asistencia a las clases teóricas y prácticas, que es obligatoria para poder realizar una evaluación continua y cuya ausencia injustificada será penalizada proporcionalmente al número de faltas. C) Hasta 6 puntos por la nota del Examen Final escrito, que tendrá lugar en la fecha oficial establecida en el calendario de exámenes. Será necesario, para poder superar la asignatura, alcanzar una nota de 5 puntos sobre 10 en este examen final.

Bibliografía. Fuentes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

Blanchard, O., **Macroeconomía**, 4ª,

Belzunegui, B.; Cabrerizo J.; Padilla R. y Valero I., **Macroeconomía: Problemas y ejercicios resueltos**, 2ª,

Mankiw, N. G., **Macroeconomía**,

Krugman, P.R. y Obstfeld, M., Addison Wesley, **Economía Internacional: Teoría y Política**,

---

Recomendaciones

Materias que se recomienda cursar simultaneamente

Políticas económicas/O04G020V01405

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Economía: Microeconomía/O04G020V01101

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Políticas económicas				
Materia	Políticas económicas			
Código	004G020V01405			
Titulación	Grao en Administración e Dirección de Empresas			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	2c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Economía aplicada			
Coordinador/a	Molina Abrales, Antonio			
Profesorado	Molina Abrales, Antonio Pintos Clapés, Juan			
Correo-e	molina@uvigo.es			
Web	http://faitic.uvigo.es			
Descrición xeral	Esta asignatura proporciona a los alumnos una visión de las principales políticas económicas de corto plazo aplicadas en los últimos años. Para ello se estudian los principales objetivos de estabilización coyuntural, las características de las herramientas monetarias, fiscales, comerciales, cambiarias y las principales políticas sectoriales.			

Competencias	
Código	
B1	Capacidade de análise e síntese
B2	Pensamento crítico e autocrítico
B5	Habilidades de comunicación oral e escrita
B8	Comunicarse con fluidez no seu entorno, incluíndo competencias interpersoais de escoita activa, negociación, persuasión e presentación
B9	Capacidade de actuación eficaz dentro dun equipo de traballo
B13	Capacidade de aprendizaxe e traballo autónomo
B14	Capacidade de aplicar os coñecementos teóricos e prácticos adquiridos nun contexto académico especializado
C2	Posuír e comprender coñecementos sobre as institucións económicas como resultado e aplicación de representacións teóricas ou formais a respecto de como funciona a economía
C12	Solucionar de maneira eficaz problemas e tomar decisións utilizando métodos cuantitativos e cualitativos apropiados, incluíndo entre eles a identificación, formulación e solución dos problemas empresariais
C13	Mobilidade e adaptabilidade a entornos e situacións diferentes
C14	Elaborar os plans e políticas nas diferentes áreas funcionais das organizacións
C16	Habilidades na procura, identificación e interpretación de fontes de información económica relevante
D1	Xestión persoal efectiva en termos de tempo, planificación e comportamento, motivación e iniciativa tanto individual como empresarial
D5	Motivación pola calidade e mellora continua

Resultados de aprendizaxe				
Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Solucionar de maneira efectiva problemas e tomar decisións utilizando métodos cuantitativos e cualitativos apropiados, incluíndo entre eles a identificación, formulación e solución dos problemas empresariais	B1	C2	D1	
	B2	C12	D5	
	B5	C13		
	B8	C14		
	B9			
	B13			
	B14			
Mobilidade e adaptabilidade a contornas e situacións diferentes	B1	C2	D1	
	B2	C12	D5	
	B5	C13		
	B8	C14		
	B9	C16		
	B13			
	B14			

Elaborar os plans e políticas nas diferentes áreas funcionais das organizacións

B1 C2 D1
 B2 C12 D5
 B5 C13
 B8 C14
 B9 C16
 B13
 B14

Contidos

Tema

A Política económica	Introdución: conceptos crave. Obxectivos da política económica.
Política monetaria	Institucións. Oferta e demanda de diñeiro. Instrumentos de política monetaria e mecanismos de transmisión. Experiencias de política monetaria.
Política orzamentaria	Bases teóricas. Políticas de ingreso e gasto público.
Política económica exterior	O equilibrio externo. Instrumentos cambiarios e comerciais. A política económica nunha economía aberta.
Políticas microeconómicas	Política de I+D+i. Política de competencia.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Prácticas de laboratorio	15	30	45
Titoría en grupo	5	5	10
Lección maxistral	30	60	90
Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	5	0	5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Prácticas de laboratorio	Actividades de aplicación dos coñecementos a situacións concretas e de adquisición de habilidades básicas e procedimentais relacionadas coa materia obxecto de estudo. Desenvólvense en espazos especiais con equipamento especializado (laboratorios, aulas informáticas, etc.).
Titoría en grupo	Entrevistas que o alumno mantén co profesorado da materia para asesoramento/desenvolvemento de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe.
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Titoría en grupo	Entrevistas que o alumno mantén co profesorado da materia para o desenvolvemento das actividades da materia e do proceso de aprendizaxe.
Prácticas de laboratorio	Entrevistas que o alumno mantén co profesorado da materia para o desenvolvemento das actividades da materia e do proceso de aprendizaxe.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Prácticas de laboratorio	A efectos prácticos, non se establece distinción ente prácticas de laboratorio e tutorías en grupo. Para a valoración teranse en conta as actividades realizadas, como son: desenvolvemento de temas mediante o uso de material bibliográfico e estatístico, participación activa no desenvolvemento da materia, resolución de exercicios, cuestionarios, etc.	20	B1 C12 D1 B2 C13 D5 B5 C16 B8 B9 B13 B14
Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	Exames escritos e/ou orais. Esíxese un nivel mínimo de coñecementos para superar a materia.	80	B1 C2 D5 B5 C12 B13 B14

Outros comentarios sobre a Avaliación

A calificación obtida nas prácticas manterase ata a segunda convocatoria. As datas e horarios das probas de avaliación das diferentes convocatorias son as especificadas no calendario de probas de avaliación aprobado pola Xunta de Centro para o curso 2017-2018. En caso de conflito ou disparidade entre as datas dos exames prevalecerán as sinaladas na páxina web da FCETOU.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Cuadrado Roura, J. R. (dir), **Política económica. Elaboración, objetivos e instrumentos**, 5ª edición, McGraw Hill, 2015

Bibliografía Complementaria

Fernández Díaz, A., Parejo Gámir, J. A., Rodríguez Sáiz, L., **Política Económica**, 4ª edición, McGraw Hill, 2011

Blanchard, O., Dell'Ariccia G., Mauro P., **Rethinking Macroeconomic Policy**, IMF Staff Position Note, 2011

García Reche, Andrés (coord), **Política Económica Sectorial y Estructural**, Tirant lo Blanch, 2003

Krugman, P., Obstfeld, M., **Economía internacional : teoría y política**, Pearson Educación, 2006

Mankiw, N. Gregory, **Macroeconomía**, Antoni Bosch, 2009

Motta, M., **Competition Policy: Theory and Practice**, Cambridge, 2004

Cuervo A., Rodríguez L., Calvo A., Parejo, A., **Manual del sistema financiero español**, 24ª edición, Ariel. Economía y Empresa, 2012

Scheller, H., **El BCE: historia, misión y funciones**, BCE, 2006

Banco Central Europeo, <http://www.ecb.int>,

Banco de España, <http://www.bde.es>,

Eurostat, <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/eurostat/home>,

Instituto Nacional de Estadística, <http://www.ine.es>,

Recomendacións

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Macroeconomía/O04G020V01404

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Economía: Economía española e mundial/O04G020V01201

Economía: Microeconomía/O04G020V01101